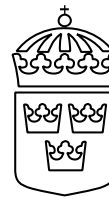

Regeringens proposition

2019/20:26

Ändringar i lagstiftningen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

Prop.
2019/20:26

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 10 oktober 2019

Stefan Löfven

Ardalan Shekarabi
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition lämnas förslag till vissa ändringar i lagstiftningen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen (EU). De föreslagna ändringarna ska tillämpas om landet lämnar EU utan att ett utträdesavtal har trätt i kraft.

Det föreslås en förlängning av rätten att få vissa svenska sociala trygghetsförmåner fortsatt utbetalda till Förenade kungariket. Rätten ska finnas under en period som sträcker sig fram till utgången av den sjätte månaden efter den månad då Förenade kungariket har lämnat EU. Samma tidsmässiga förlängning föreslås när det gäller möjligheten att få ersättning för vissa vårdkostnader som har uppkommit i Förenade kungariket. Förslaget innebär en tidsmässig förlängning av de bestämmelser som i dag möjliggör utbetalning av nämnda förmåner till utgången av 2019.

I propositionen föreslås även att bestämmelserna om fortsatt tillämpning av de EU-rättsliga principerna om likställande av förmåner m.m. och sammanläggning av intjänade försäkringsperioder m.m. inte ska gälla för den personkrets som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/500 av den 25 mars 2019 om fastställande av beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen efter Förenade kungarikets utträde ur unionen.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2019:169) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen	8
3	Ärendet och dess beredning	9
4	Bakgrund.....	9
4.1	Beredskapsåtgärder inför Förenade kungarikets utträde ur EU	9
4.2	Regelverk för fortsatt rätt till sociala trygghetsförmåner i händelse av ett avtalslöst utträde.....	11
4.2.1	Nationella bestämmelser om fortsatt utbetalning av sociala trygghetsförmåner samt ersättning för vissa vårdkostnader.....	12
4.2.2	Nationella bestämmelser säkerställer rätten till fortsatt sammanläggning av perioder i Förenade kungariket och beaktande av likvärdiga förmåner	13
4.3	Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen efter Förenade kungarikets utträde ur unionen	14
5	Överväganden och förslag	15
5.1	Perioden för att möjliggöra omställning i samband med ett avtalslöst utträde ändras.....	15
5.2	Vissa anpassningar till EU-förordningen om beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen	20
5.3	Det tydliggörs att vissa bestämmelser endast gäller vid ett avtalslöst utträde.....	23
5.4	Vissa andra ändringar görs	24
5.5	Ikraftträdande	24
6	Konsekvenser av förslagen	25
6.1	Finansiella konsekvenser och konsekvenser för individen.....	25
6.2	Konsekvenser för Pensionsmyndigheten.....	26
6.3	Konsekvenser för Försäkringskassan	26
6.4	Konsekvenser för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och för arbetslöshetskassorna	27
6.5	Övriga konsekvenser	27

7	Författningskommentar	28	Prop. 2019/20:26
7.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen	28	
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:169) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen	31	
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Ändringar i lagstiftningen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen	32	
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	33	
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	37	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 oktober 2019	38	

Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2019:169) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 2–4, 5 och 6 §§ lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Bestämmelsen om likställande av förmåner, inkomster, omständigheter eller händelser i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492 ska fortsätta att tillämpas avseende förmåner eller inkomster som har förvärvats och omständigheter eller händelser som har inträffat före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU.

Bestämmelsen om likställande av förmåner, inkomster, omständigheter eller händelser i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492, ska fortsätta att tillämpas avseende förmåner eller inkomster som har förvärvats och omständigheter eller händelser som har inträffat före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU utan ett utträdesavtal.

Första stycket gäller inte för personer som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/500 av den 25 mars 2019 om fastställande av beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetsystemen efter Förenade kungarikets utträde ur unionen.

3 §

Bestämmelserna om sammanläggning av perioder i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492 ska fortsätta att tillämpas avseende försäkrings-, anställnings- eller bostättningsperioder eller perioder av

Bestämmelserna om sammanläggning av perioder i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492, ska fortsätta att tillämpas avseende försäkrings-, anställnings- eller bostättningsperioder

verksamhet som egenföretagare som har fullgjorts före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU.

eller perioder av verksamhet som egenföretagare som har fullgjorts före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU *utan ett utträdesavtal*.

Första stycket gäller inte för personer som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/500.

4 §

En person som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av 5 kap. 17 a *eller* 18 § socialförsäkringsbalken har fortsatt rätt att få förmånen utbetald utan minskad ersättning och utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU, förutsatt att den enskilde inte omfattas av ett annat tredjelands lagstiftning och att övriga omständigheter är oförändrade. Vid beräkning av förmånerna ska 67 kap. 16 *och* 17 §§ och 81 kap. 9 § socialförsäkringsbalken tillämpas.

En person som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU *utan ett utträdesavtal* hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av 5 kap. 17 a, 18 *eller 18 a* § socialförsäkringsbalken har fortsatt rätt att få förmånen utbetald utan minskad ersättning och utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU, förutsatt att den enskilde inte omfattas av ett annat tredjelands lagstiftning och att övriga omständigheter är oförändrade. Vid beräkning av förmånerna ska 67 kap. 16, 16 a, 17 *och 17 a* §§ och 81 kap. 9 *och 9 a* §§ socialförsäkringsbalken tillämpas.

Rätten att få en förmån utbetald gäller till utgången av den sjätte månaden efter den månad då Förenade kungariket har lämnat EU, dock senast till utgången av 2020.

5 §

En person och dennes familjemedlemmar som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492 har fortsatt rätt att få förmånen utbetald utan minskad ersättning och utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU, förutsatt att den enskilde och dennes familjemedlemmar inte

En person och dennes familjemedlemmar som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU *utan ett utträdesavtal* hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492, har fortsatt rätt att få förmånen utbetald utan minskad ersättning och utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU, förutsatt att den enskilde och

omfattas av ett annat tredjelands lagstiftning och att övriga omständigheter är oförändrade. Förmånen ska minskas med motsvarande förmån som utges från Förenade kungariket.

Första stycket gäller dock inte för arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

dennes familjemedlemmar inte omfattas av ett annat tredjelands lagstiftning och att övriga omständigheter är oförändrade. Förmånen ska minskas med motsvarande förmån som utges från Förenade kungariket.

Rätten att få en förmån utbetald gäller till utgången av den sjätte månaden efter den månad då Förenade kungariket har lämnat EU.

Första och andra styckena gäller inte för arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

6 §

Utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU är bestämmelserna om ersättning av utgifter för vårdförmåner i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492 och bestämmelserna i lagen (2013:513) om ersättning för kostnader till följd av vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet tillämpliga för

1. vård som har inletts och avslutats i Förenade kungariket före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU, och

2. vård som har inletts i Förenade kungariket före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU och som fortfarande pågår efter denna tidpunkt på grund av att vården av medicinska skäl inte tillfälligt går att avbryta och återuppta i Sverige.

Utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU utan ett utträdesavtal är bestämmelserna om ersättning av utgifter för vårdförmåner i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492, och bestämmelserna i lagen (2013:513) om ersättning för kostnader till följd av vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet tillämpliga för

De bestämmelser som avses i första stycket är tillämpliga i fråga om de angivna kostnaderna till utgången av den sjätte månaden efter den månad då Förenade kungariket har lämnat EU. Bestämmelserna ska dock fortfarande tillämpas när det gäller en ansökan om ersättning som har kommit in till Försäkringskassan före denna tidpunkt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

Prop. 2019/20:26 2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:169)
om ändring i lagen (2019:168) om sociala
trygghetsförmåner efter det att Förenade
kungariket har lämnat Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att lagen (2019:169) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska utgå.

Den 29 mars 2017 anmälde Förenade kungariket till Europeiska rådet landets avsikt att träda ut ur Europeiska unionen (EU) och Euratom i enlighet med artikel 50 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I och med detta inleddes den tvåårsfrist för förhandlingar om utträdet som föreskrivs i artikel 50.3 i EU-fördraget. Förenade kungariket skulle därmed lämna EU senast klockan 00.00 den 30 mars 2019, såvida inte en begäran om förlängning lämnats in av Förenade kungariket och som rådet antagit med enhällighet.

Under de två åren har EU och Förenade kungariket förhandlat fram ett utträdesavtal som skulle träda i kraft vid den ursprungliga utträdestidpunkten. Utträdesavtalet har dock ännu inte trätt i kraft då det brittiska parlamentet inte har godkänt avtalet. Förenade kungariket har till Europeiska rådet lämnat in en begäran om att förlänga tidsfristen för utträdet för att möjliggöra att utträdesavtalet godkänns. Rådet har fattat beslut om att godkänna en sådan förlängning, enligt vilket Förenade kungariket kommer att lämna EU senast vid utgången av oktober 2019.

Mot bakgrund av förskjutningen av utträdestidpunkten har det varit nödvändigt att överväga hur ett förskjutet utträde påverkar befintliga och tidsbegränsade bestämmelser om fortsatt utbetalning av svenska sociala trygghetsförmåner samt ersättning av vissa vårdkostnader. Vidare har det vidtagits EU-rättsliga åtgärder som påverkar den nationella lagstiftningen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat EU. Promemorian Ändringar i lagstiftningen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen har därför tagits fram inom Regeringskansliet.

Promemorians huvudsakliga innehåll framgår av *bilaga 1*. Promemorians författningsförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Socialdepartementet (S2019/03691/SF) och har publicerats på regeringens webbplats.

I propositionen föreslås bl.a. ändringar i 4 § lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen (avsnitt 2.1). Ändringarna innebär bl.a. att det görs utökade hänvisningar till vissa paragrafer i socialförsäkringsbalken, detta med anledning av propositionen Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension inom EES och Schweiz samt inom Förenade kungariket (prop. 2018/19:131), se avsnitt 7.1.

4 Bakgrund

4.1 Beredskapsåtgärder inför Förenade kungarikets utträde ur EU

Processen kring Förenade kungarikets utträde har pågått sedan landet den 29 mars 2017 aktiverade artikel 50 i fördraget om Europeiska unionen

(EU-fördraget). Utgångspunkten var att landet skulle ha lämnat EU i enlighet med den i artikel 50.3 utsatta tidsgränsen om två år, dvs. kl. 00.00 den 30 mars 2019. Under de två åren förhandlade EU och Förenade kungariket med stöd av artikel 50 i EU-fördraget fram ett utträdesavtal¹ som skulle träda i kraft vid den ursprungliga utträdestidpunkten. Därmed skulle relationen mellan Förenade kungariket och EU:s medlemsstater vara reglerad under en övergångsperiod. Utträdesavtalet, som förhandlades fram med en tillhörande politisk förklaring, har ännu inte kunnat träda i kraft då det brittiska parlamentet inte har godkänt det. Avtalet omfattar t.ex. bestämmelser om hur medborgares rättigheter ska regleras efter utträdet. Här ibland regleras exempelvis hur den fortsatta samordningen av sociala trygghetsförmåner ska ske (se avdelning III i andra delen av utträdesavtalet).

Eftersom utträdesavtalet ännu inte har godkänts har Europeiska rådet beslutat om två förlängningar av tidsfristen för utträdet. I mars 2019 lämnade Förenade kungariket in en begäran om förlängning av utträdestiden. Europeiska rådet medgav en förlängning till och med den 22 maj 2019 under förutsättning att avtalet skulle godkännas av det brittiska underhuset veckan efter det att rådet fattade beslutet.² För det fall så inte gjordes var överenskommelsen att en förlängning skulle göras till och med den 12 april 2019. Det brittiska underhuset godkände inte utträdesavtalet enligt ovan. Efter det att Förenade kungariket lämnat ytterligare en begäran om förlängning enades Europeiska rådet³ om att förlänga fristen för utträdet till och med den 31 oktober 2019, för att möjliggöra utträdesavtalets godkännande. Denna sistnämnda tidsfrist var villkorad av att Förenade kungariket skulle behöva genomföra det annalkande valet till Europaparlamentet, vilket genomfördes i maj 2019.

Det finns inga i EU-fördraget fastslagna begränsningar vad gäller antalet förlängningar som kan göras av tidsfristen i artikel 50.3. Om Förenade kungariket kommer in med ytterligare en begäran om förlängning behöver således Europeiska rådet återigen ta ställning till en sådan begäran. Ett beslut om att förlänga utträdesfristen måste fattas med enhällighet.

Efter utträdet blir Förenade kungariket ett tredjeländ. Vid ett avtalslöst utträde upphör unionsrätten omgäende att gälla i situationer som inbegriper landet. Europeiska kommissionen har därför, under den tid som risken för ett avtalslöst utträde varit överhängande, bedrivit ett aktivt beredskapsarbete och har publicerat meddelanden om de beredskapsåtgärder som bedömts nödvändiga att vidta på såväl unionsgemensam nivå som medlemsstatsnivå för att mildra konsekvenserna på olika områden.⁴ Inom ramen för detta beredskapsarbete har det vidare antagits ett antal unionsgemensamma rättsakter som gäller ensidigt för de 27 kvarvarande

¹ Avtal om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen.

² Europeiska rådets beslut (EU) 2019/476 antaget i samförstånd med Förenade kungariket av den 22 mars 2019 om förlängning av tidsfristen enligt artikel 50.3 i EU-fördraget.

³ Europeiska rådets beslut (EU) 2019/584 antaget i samförstånd med Förenade kungariket av den 11 april 2019 om förlängning av tidsfristen enligt artikel 50.3 i EU-fördraget.

⁴ Se bl.a. COM (2019) 276 final, Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, regionkommittén och Europeiska investeringsbanken – Lägesrapport om förberedelserna för beredskapsåtgärder inför Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen, 12.6.2019.

medlemsstaterna och som ska tillämpas vid ett avtalslöst utträde, bland annat på området för samordningen av de sociala trygghetssystemen, se avsnitt 4.3. På området för de sociala trygghetsförmånerna har vidare sådana nationella åtgärder tagits fram genom propositionen Åtgärder för att mildra konsekvenserna på det sociala området med anledning av brexit (prop. 2018/19:53) som säkerställer bl.a. rätten till fortsatt utbetalning av sociala trygghetsförmåner till Förenade kungariket under en övergångsperiod, eftersom detta faller inom ramen för den nationella kompetensen, se avsnitten 4.2.1 och 4.2.2.

4.2 Regelverk för fortsatt rätt till sociala trygghetsförmåner i händelse av ett avtalslöst utträde

För att underlätta och främja grundläggande principer har ett system för samordning av de sociala trygghetssystemen utvecklats på EU-nivå, med grund i artikel 48 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Gränsöverskridande situationer skyddas av det sekundärrättsliga regelverket om samordning av de sociala trygghetssystemen i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004⁵. Regelverket är avsett att möjliggöra en samordning av medlemsstaternas olika sociala trygghetssystem, inte att harmonisera dessa. I händelse av ett avtalslöst utträde kommer förordningen, liksom all annan primär- och sekundärrätt, inte längre att vara tillämplig i förhållande till Förenade kungariket. Likställande av sådana förmåner m.m. eller perioder som har inträffat eller tjänats in före utträdestidpunkten är emellertid skyddade i visst hänseende, genom antagandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/500⁶. Härutöver finns det i viss mån ett kompletterande skydd i medlemsstaterna i form av nationell lagstiftning som kan tillämpas i händelse av ett avtalslöst utträde. Innehållet i de nationella lagstiftningarna varierar i viss utsträckning. I princip samtliga EU:s 27 kvarvarande medlemsstater har dock säkerställt att ålderspension ska fortsätta att betalas ut till personer i Förenade kungariket trots att landet i formell mening blir ett tredjeland. För svenskt vidkommande betalas de inkomstgrundade förmånerna ut var helst i världen förmånstagaren befinner sig, vilket gör att inga särregleringar är nödvändiga i förhållande till dessa förmåner.

I de fall det finns ingångna avtal om social trygghet mellan Sverige och ett tredjeland kan andra förmåner än de inkomstgrundade förmånerna betalas ut med stöd av avtalet. I förhållande till Förenade kungariket finns en konvention med tillhörande protokoll om medicinsk vård. Konventionen har, genom en överenskommelse mellan Sverige och Förenade kungariket och Nordirland, upphört att gälla för personer som kommit att

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/500 av den 25 mars 2019 om fastställande av beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen efter Förenade kungarikets utträde ur unionen.

Prop. 2019/20:26 omfattas av förordningarna 1408/71⁷ och 574/72⁸ (se prop. 2018/19:53 s. 12).

Lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen innehåller bestämmelser som syftar till att mildra konsekvenserna för personer som använt rätten till den fria rörligheten före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU. Den nationella lagstiftningen har tillkommit för att i möjligaste mån säkerställa att principer som är viktiga för att skydda rätten till förmåner och som grundar sig på perioder, inkomster och händelser m.m. från tiden när Förenade kungarikets var medlem i EU ska kunna tillämpas även efter utträdestidpunkten. I detta hänseende överlappar därmed några av lagens bestämmelser det materiella innehållet i den tillkomna förordning 2019/500. Den nationella lagstiftningen har emellertid som syfte att härutöver skapa en omställningsperiod för de förmånstagare som hade rätt att få eller fick en svensk social trygghetsförmån utbetald till Förenade kungariket vid utträdestidpunkten genom att möjliggöra fortsatta utbetalningar till förmånstagare i det landet. Lagen innehåller även bestämmelser gällande möjligheten att få ersättning för vissa vårdkostnader i samband med vård i Förenade kungariket som påbörjats före utträdet.

4.2.1 Nationella bestämmelser om fortsatt utbetalning av sociala trygghetsförmåner samt ersättning för vissa vårdkostnader

Med anledning av att Förenade kungarikets utträde ur EU riskerar att ske utan ett avtal som reglerar utträdet, fattade riksdagen den 27 mars 2019 beslut om den ovan nämnda lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen, som innebär att svenska sociala trygghetsförmåner under en begränsad tid kan fortsätta att betalas ut till personer i Förenade kungariket även om landet har lämnat EU. Lagen trädde i kraft den 29 mars 2019.

Enligt 4–6 §§ nämnda lag har personer fortsatt rätt till utbetalning av garantipension eller garantipension till omställningspension, sociala trygghetsförmåner som betalas ut med stöd av förordning 883/2004 samt rätt till ersättning för vissa vårdkostnader. Arbetslöshetsersättning är undantagen från möjligheten till fortsatt utbetalning och sådan ersättning kan således inte betalas ut till personer i Förenade kungariket efter utträdestidpunkten. De ovan angivna bestämmelserna gäller under en övergångsperiod som i nuläget sträcker sig till utgången av 2019.

Bestämmelserna i 4 och 5 §§ innebär att det under en period efter utträdet är möjligt att fortsätta betala ut förmåner till förmånstagare i Förenade kungariket som vid utträdestidpunkten hade rätt att få eller fick

⁷ Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen. Förordningen är ersatt av förordning 883/2004.

⁸ Rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpningen av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen. Förordningen är ersatt av förordning 987/2009, se nedan.

svenska sociala trygghetsförmåner utbetalade där. Förmåner som endast avser tid efter utträdet kan däremot inte beviljas med stöd av dessa bestämmelser (se prop. 2018/19:53 s. 26). Till grund för regleringen ligger bedömningen att det finns starka skäl för att införa en omställningsperiod efter ett avtalslöst utträde för att enskilda ska få möjlighet att fatta väl avvägda beslut för sin situation. Vidare har det bedömts att de tillämpande myndigheterna kan behöva tid för att kunna vidta nödvändiga förändringar när det gäller ärendehantering, i synnerhet i förhållande till ändringar i hanteringen av ärenden som kan komma att uppstå i samband med omställningsperiodens upphörande. Myndigheterna kan behöva detta tidsmässiga utrymme för att identifiera aktuella ärenden, kommunicera med enskilda förmånstagare och utforma nödvändiga verksamhetsanpassade lösningar (se prop. 2018/19:53 s. 30).

Bestämmelserna i 6 § innebär att vissa kostnader för vård som har getts i Förenade kungariket ska kunna ersättas enligt förordning 883/2004 eller enligt lagen (2013:513) om ersättning för kostnader till följd av vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (ersättningslagen) under en övergångsperiod efter Förenade kungarikets utträde ur EU. En förutsättning är att kostnaden skulle ha ersatts när Förenade kungariket var medlem i EU. Ersättning kan ges för vård som har inletts och avslutats i Förenade kungariket före utträdestidpunkten. Ersättning kan även ges för vård som har inletts i Förenade kungariket före utträdestidpunkten och som fortfarande pågår efter denna tidpunkt på grund av att vården av medicinska skäl inte tillfälligt kan avbrytas för att återupptas i Sverige. De bestämmelser som avser kostnader för vård ska tillämpas även efter omställningsperiodens slut, dvs. i nuläget vid utgången av 2019, när det gäller en ansökan om ersättning som har kommit in till Försäkringskassan före denna tidpunkt men inte avgjorts slutligt dessförinnan.

4.2.2 Nationella bestämmelser säkerställer rätten till fortsatt sammanläggning av perioder i Förenade kungariket och beaktande av likvärdiga förmåner

Bestämmelsen i 2 § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen möjliggör för en person att även efter utträdet kunna likställa förmåner, inkomster, omständigheter och händelser som uppkommit i Förenade kungariket före utträdet. Bestämmelsen hänvisar till artikel 5 i förordning 883/2004 om likställande av förmåner m.m. Någon tidsbegränsning för bestämmelsen har inte införts eftersom en person bör kunna förlita sig på att bestämmelsen om likställande gäller för förmåner m.m. som uppkommit när Förenade kungariket var medlem i EU även vid en ansökan om förmån som görs efter utträdet. I propositionen Åtgärder för att mildra konsekvenserna på det sociala området med anledning av brexit (prop. 2018/19:53 s. 23) gjorde regeringen bedömningen att den tillämpning som ska göras med stöd av bestämmelsen inte bör föranleda en annan tillämpning än den som gjordes före utträdet.

Bestämmelsen i 3 § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen innebär att perioder som har fullgjorts i Förenade kungariket före landets utträde ur Europeiska unionen ska kunna läggas samman för att uppfylla kvalifikationskravet till en förmån, även om ansökan görs efter utträdet. Detta gör att perioder som tjänats in under tiden då Förenade kungariket var medlem i EU inte går förlorade efter utträdet. Inte heller denna bestämmelse är begränsad i tid eftersom syftet skulle förfelas om det fanns ett sista datum för att sammanlägga perioder som uppkommit före utträdestidpunkten. Om en person bor kvar i Förenade kungariket efter utträdet, kommer perioden av arbete eller bosättning efter utträdet inte att kunna sammanläggas med stöd av bestämmelsen i fråga då den är tydligt avgränsad till de perioder som är intjänade före utträdet. Bestämmelsen möjliggör fortsatt tillämpning av både den generella principen om sammanläggning som kommer till uttryck i artikel 6 i förordning 883/2004 och bl.a. de mer specifika artiklarna om sammanläggning, t.ex. artikel 61 i förordning 883/2004 (se författningsskommentarerna till 1 och 3 §§ i prop. 2018/19:53 s. 39 och 40).

4.3 Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen efter Förenade kungarikets utträde ur unionen

I syfte att mildra konsekvenserna för enskilda genom att säkerställa att samtliga EU:s 27 kvarvarande medlemsstater skyddar sådana rättigheter som tjänats in under tiden då Förenade kungariket var medlem i EU, föreslog kommissionen i januari 2019 en förordning som bygger på en ensidig tillämpning. Förordning 2019/500 trädde i kraft den 28 mars 2019. Förordningen, som inte är tidsbegränsad, tillämpas först om Förenade kungariket träder ut ur EU utan ett utträdesavtal. Som ett komplement till förordningen har Europeiska kommissionen tagit fram en vägledande not som bl.a. innehåller exempel för att illustrera hur förordningen är tänkt att tillämpas.

Innehållet i förordningen innebär att vissa av de principer som regleras i förordning 883/2004 ska tillämpas även efter utträdestidpunkten för en viss utpekad personkrets. Personkretsen utgörs av unionsmedborgare, statslösa personer och flyktingar som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater och som är eller har varit i en situation som berör Förenade kungariket före landets utträde ur EU. Personkretsen utgörs även av brittiska medborgare som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera medlemsstater före utträdet. Därutöver omfattar förordningen nämnda personers familjemedlemmar och efterlevande. (Se artikel 2 i förordningen.) Situationer som inbegriper Förenade kungariket och inträffar efter utträdet omfattas således inte av förordningens bestämmelser.

De principer som regleras i förordning 883/2004 och som fortsättningsvis ska tillämpas enligt förordning 2019/500 är principen om likabehand-

ling (se artikel 4 i förordning 2019/500), principen om likställande (se artikel 5.1 i samma förordning) samt principen om sammanläggning (se artikel 5.2 i samma förordning). Vidare ska alla bestämmelser i förordning 883/2004 och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009⁹ som är nödvändiga för att ge verkan åt principerna i artiklarna 5.1 och 5.2 fortsätta att tillämpas (se artikel 5.3 i förordning 2019/500).

Principerna kan tillämpas vid en ansökan om förmån som görs efter Förenade kungarikets utträde ur EU. En sådan tillämpning grundas dock enbart på omständigheter m.m. eller perioder i förhållande till Förenade kungariket som har inträffat respektive fullgjorts före utträdet.

5 Överväganden och förslag

5.1 Perioden för att möjliggöra omställning i samband med ett avtalslöst utträde ändras

Regeringens förslag: Den tidsmässiga begränsningen av vissa bestämmelser i lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska ändras.

Rätten att få en förmån utbetald enligt 4 och 5 §§ ska gälla till utgången av den sjätte månaden efter den månad då Förenade kungariket har lämnat EU, dock när det gäller 4 § senast till utgången av 2020.

Bestämmelserna om ersättning för vissa vårdkostnader som avses i 6 § ska vara tillämpliga till utgången av den sjätte månaden efter den månad då Förenade kungariket har lämnat EU. Bestämmelserna ska dock fortfarande tillämpas när det gäller en ansökan om ersättning som har kommit in till Försäkringskassan före den tidpunkten.

Vidare ska lagen om ändring i lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen som innehåller de nuvarande tidsmässiga begränsningarna av nämnda paragrafer utgå.

Promemorians förslag överensstämmer i stort med regeringens förslag. I promemorian föreslogs en annan lydelse av 6 § andra stycket lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen.

Remissinstanserna: *Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Inspektionen för socialförsäkringen, Pensionsmyndigheten och Sveriges ambassad i London* tillstyrker förslagen. *Barnombudsmannen, Centrala studiestödsnämnden, Domstolsverket, Justitiekanslern, Justitieombudsmannen, Kammarrätten i Stockholm, Skatteverket, Socialstyrelsen, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet och Sveriges a-kassor* har inga synpunkter eller har inget att invända mot förslagen. *Kommerskollegium* ser positivt på förslagen då

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

det innebär att EU-medborgare som nyttjat den fria rörligheten före utträdet får en möjlighet att, genom en omställningsperiod, anpassa sig till de nya förutsättningar som blir en konsekvens av ett utträde. Kollegiet förespråkar emellertid en omställningsperiod om nio månader, som regeringen tidigare har bedömt som rimlig. Kollegiet ser nämligen en risk med att medborgare är avvaktande inför ett utträde och inte planerar inför framtiden förrän det råder skarpt läge. *Förvaltningsrätten i Stockholm* har inget att invända mot innehållet i promemorian men anför att 6 § andra stycket bör justeras så att möjligheten att ersätta Förenade kungariket för kostnader för vård som uppstått där med stöd av bestämmelsen inte begränsas. *Pensionsmyndigheten* anför att myndigheten behöver två till tre månader för att möjliggöra kommunikering med berörda och besluta om indragning av förmån. Om myndigheten inte skulle få denna tid till sitt förfogande finns en risk för att felaktiga förmåner betalas ut. *Sveriges ambassad i London* understryker vikten av att myndigheterna vidtar tidiga informationsinsatser. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anser att vissa frågor om landstingens och kommunernas skyldighet att efter ett utträde erbjuda hälso- och sjukvård till brittiska medborgare som vistas i Sverige och inte är folkbokförda här behöver klargöras samt att regeringen måste säkerställa att landsting och kommuner får ersättning för kostnader för hälso- och sjukvård som de lämnar till brittiska medborgare i Sverige efter ett utträde. SKL anför vidare att texten ”dock senast till utgången av 2020” i 4 § bör avlägsnas eftersom utträdesprocessen är oklar och kan innebära merarbete för regering och riksdag om man behöver bereda nya lagförslag på nytt för att tillämpningen har bundits till särskilda datum.

Skälen för regeringens förslag: Det av Europeiska rådet fastställda datumet för Förenade kungarikets utträde ur EU är den 31 oktober 2019. Ett utträde vid detta datum innebär att Förenade kungariket från och med den 1 november 2019 inte längre är medlem i unionen. Det är denna tidpunkt som de övriga medlemsstaterna ska förhålla sig till i beredningsarbetet, även om det måste beaktas att förändringar kan komma att ske.

Bestämmelserna om fortsatt utbetalning av svenska sociala trygghetsförmåner till personer i Förenade kungariket och ersättning av vissa vårdkostnader, som regleras i 4–6 §§ lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen, är tidsbegränsade till utgången av 2019 (se lagen [2019:169] om ändring i lagen [2019:168] om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen). Bedömningen i förarbetena till dessa bestämmelser var att enskilda behöver en tillräckligt lång tid för omställning och för att fatta väl avvägda beslut i en situation som har varit omgärdad av stor osäkerhet. Det bedömdes vidare som rimligt att tidsperioden skulle motsvara tiden till utgången av 2019, utifrån ett beräknat utträde från och med den 30 mars 2019 (se prop. 2018/19:53 s. 18 f.). Detta innebar en omställningsperiod på nio månader.

Om Förenade kungariket lämnar EU den 1 november 2019 utan att ett utträdesavtal har godkänts, skulle tiden för omställning enligt nu gällande reglering uppgå till endast två månader. En person som vid utträdestidpunkten får svenska sociala trygghetsförmåner utbetalda i Förenade kungariket skulle således fortsätta få förmånerna under en tid som måste anses vara orimligt kort för att personen ska kunna inse hur den egna situationen påverkas och utifrån det fatta väl avvägda beslut. Vidare

bedömer regeringen att en tidsperiod om två månader är alltför kort för att tillämpande myndigheter ska ges tid att hantera ärenden om utbetalning till Förenade kungariket. Denna bedömning delas av *Pensionsmyndigheten* som anfört att det behövs två till tre månader för att inte riskera att förmåner betalas ut felaktigt. Det kan även ta tid att t.ex. identifiera berörda ärenden, kommunicera till förmånstagare och hantera eventuella frågeställningar som kopplas till enskilda ärenden. I sammanhanget kan det vidare noteras att det, vid och efter ett avtalslöst utträde, finns en risk för att myndigheternas kommunikation med Förenade kungariket försvåras eftersom existerande elektroniska informationssystem för hantering av ärenden som rör sociala trygghetsförmåner inte kommer att kunna användas på samma sätt som före utträdet. Det kan medföra att handläggningen hos myndigheterna kan ta längre tid än före utträdet. Även av denna anledning är det motiverat med en förlängning av den nu aktuella tidsbegränsningen då det i samband med utträdet finns ett ökat behov för myndigheterna av att hitta nya rutiner.

En skälig tid för omställning i den aktuella situationen måste anses som särskilt viktig eftersom den kan inbegripa inskränkningar i en enskilds privatekonomiska sfär och kan påverka tillämpande myndigheters förutsättningar att bedriva en rättssäker hantering av ärenden. En omställningsperiod om två månader bedöms inte vara skälig, vare sig för enskilda eller för myndigheter. Bestämmelsernas giltighet bör därför förlängas för att möjliggöra en rimlig tid för omställning efter de förändringar som skett inom ramen för utträdesprocessen sedan mars 2019. *Sveriges ambassad i London* anser i likhet med regeringen att det ännu kan vara svårt för enskilda att få fullständig information om vad ett avtalslöst utträde kommer att innebära för just deras situation och understryker vikten av att myndigheter genomför tidiga informationsinsatser. Regeringen delar uppfattningen att myndigheternas information till enskilda och företag är en viktig del i beredskapsarbetet. Regeringen bedömer att en förlängning av bestämmelsernas giltighet bidrar till att möjliggöra fortsatta informationsinsatser till enskilda under längre tid än om bestämmelserna upphör att gälla och effekterna av ett avtalslöst utträde blir tydliga först nära inpå eller direkt vid utträdestidpunkten.

En rimlig tid för omställning efter det faktiska utträdet bedöms vara omkring sex månader för att enskilda ska kunna anpassa sig till den nya situation som skulle uppstå vid ett avtalslöst utträde. En period om cirka sex månader bedöms även innebära en rimlig tid för hantering av ärenden från myndigheternas sida och för att de ska hinna göra nödvändiga verksamhetsrelaterade anpassningar. En sådan tidsperiod bedöms även ge myndigheterna god möjlighet att så långt som möjligt och i god tid informera och kommunicera med berörda individer.

Även om den gemensamma målsättningen hos EU och de 27 kvarvarande medlemsstaterna är att säkerställa ett utträde med avtal, så finns det betydande osäkerheter om när utträdet sker och formerna för det. Mot denna bakgrund är det särskilt viktigt att de bestämmelser som ska gälla vid ett avtalslöst utträde är mer flexibla än nuvarande bestämmelser som har ett fast slutdatum vid utgången av 2019. Genom att utforma en flexibel lösning för omställningsperioden som inte anger ett specifikt slutdatum, utan omfattar en period som utgår från den tidpunkt då det faktiska utträdet sker, är bestämmelsernas tillämplighet inte beroende av ett visst

händelseförlopp när det gäller utträdesprocessen. Med en sådan lösning skulle bestämmelserna kunna tillämpas utan att några ytterligare åtgärder vidtas även om utträdestidpunkten förskjuts ytterligare. På så sätt skyddas enskildas sociala trygghetsförmåner i enlighet med de angivna bestämmelserna i lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen utan ett utträdesavtal, oavsett vid vilken tidpunkt utträdet sker.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att omställningsperioden ska sträcka sig till utgången av den sjätte månaden efter den månad då Förenade kungariket har lämnat EU. Om Förenade kungariket har lämnat EU utan avtal t.ex. i november 2019, upphör omställningsperioden vid utgången av maj 2020.

Den omställningsperiod som föreslås är något kortare än tidigare. *Kommerskollegium* har i sitt yttrande över promemorian anfört att omställningsperioden bör vara nio månader. Även om utträdet ännu inte har skett och det finns en osäkerhet kring utträdesprocessen, bedömer regeringen att det på en övergripande nivå nu torde finnas en ökad medvetenhet hos enskilda om risken för ett avtalslöst utträde och att ett sådant utträde kan komma att innebära förändringar för den egna situationen. Trots detta är den samlade bedömningen att många ändå kan ha svårt att få fullständig information och insikt i hur ett avtalslöst utträde påverkar deras situation och då framför allt på sikt. Regeringen vill emellertid framhålla att de personer som omfattas av omställningsperioden är de som hade rätt att få eller fick en svensk social trygghetsförmån vid utträdestidpunkten. Avsikten med omställningsperioden är därför inte att man efter utträdet ska börja planera sitt uttag av sociala trygghetsförmåner. Det är heller inte möjligt att under omställningsperioden få en social trygghetsförmån utbetald till Förenade kungariket med stöd av 4 och 5 §§ lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen, om inte rätten till förmånen förelåg sedan tiden före utträdestidpunkten. Nämnda bestämmelser avser i stället att göra det möjligt för förmånsberättigade att under en tid fortsätta att leva på samma villkor och med samma inkomster av svenska sociala trygghetsförmåner som före utträdet. Omställningsperioden inverkar inte heller på rätten att fortsätta få betalningar till Förenade kungariket vad gäller de inkomstbaserade förmånerna. Därutöver innebär den flexibla lösningen att utbetalningsperioden för den enskilde i praktiken kan komma att utgöra närmare sju månader, beroende på vilken dag i en månad utträdet sker.

Av lagtekniska skäl bör omställningsperioden anges i de aktuella paragraferna. Vidare bör lagen om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen, som ännu inte har trätt i kraft, utgå. Det som föreslås är inte avsett att medföra några andra effekter än vad bestämmelserna i den nyss nämnda lagen skulle innebära, utan endast att ändra tiden för omställningsperioden.

Tillgången till eller ersättning för hälso- och sjukvård i såväl landsting som kommuner för brittiska medborgare i Sverige omfattas inte av lagstiftningen, vilket är en del av det som *SKL* har bett att få ett klagörande om. *SKL* har vidare anfört att det behöver förtydligas om det protokoll om medicinsk vård som hör till konventionen av den 29 juni 1987 mellan Sverige och Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland om social trygghet ska tillämpas efter Förenade kungarikets utträde. Denna

lagstiftningsprodukt omfattar inte den frågan, men det kan konstateras att det i propositionen Åtgärder för att mildra konsekvenserna på det sociala området med anledning av brexit (prop. 2018/19:53 s. 12) anges att protokollet om medicinsk vård i vart fall inte har upphört att gälla.

Pensionsmyndigheten anger att det är av vikt att samtliga tillämpande myndigheter har samma uppfattning om tillämpningen av den ovan nämnda konventionen. Regeringen delar denna bedömning.

De bestämmelser som möjliggör utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension inom bl.a. EES och som ligger till grund för 4 § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen, ska enligt regeringens förslag i propositionen Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension inom EES och Schweiz samt inom Förenade kungariket (prop. 2018/19:131) upphöra att gälla vid utgången av 2020 (se lagförslag 2.3. i den angivna propositionen). Rätten enligt 4 § nämnda lag att få dessa förmåner utbetalda till Förenade kungariket efter ett avtalslöst utträde bör därmed ha en motsvarande yttersta tidsbegränsning. Regeringen anser att det inte är lämpligt med en reglering utan denna yttersta tidsbegränsning såsom SKL har föreslagit.

I promemorian föreslogs att tidsbegränsningen av bestämmelserna om ersättning för vårdkostnader i 6 § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen skulle utformas så att bestämmelserna skulle gälla endast om en ansökan om ersättning har kommit in till Försäkringskassan under den föreslagna omställningsperioden. Den föreslagna utformningen angavs ha sin grund i den särskilda bestämmelse i lagen om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen som avser 6 §. Den faktiska innebörden var avsedd att vara densamma, dock med koppling till en annan tidpunkt. Den i promemorian angivna avsikten kvarstår. *Förvaltningsrätten i Stockholm* har dock påpekat att den föreslagna utformningen inte fullt ut innebär det som har beskrivits som avsikten med regleringen. I likhet med vad *Förvaltningsrätten i Stockholm* har anfört anser regeringen att den bestämmelse som avser ersättning för vårdkostnader bör justeras i förhållande till vad som föreslogs i promemorian. Utformningen av tidsbegränsningen bör hålla sig närmare formuleringen i lagen om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen. Regeringen föreslår därför en utformning som innebär att de bestämmelser som avses i 6 § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska vara tillämpliga under den föreslagna omställningsperioden. För en ansökan om ersättning som har kommit in till Försäkringskassan inom denna tid ska dock bestämmelserna tillämpas även efter periodens slut. Det innebär, i likhet med promemorians förslag, att de bestämmelser som avses i 6 § gäller för ett ärende som har inletts med en sådan ansökan fram till dess att ärendet har avgjorts slutligt.

5.2 Vissa anpassningar till EU-förordningen om beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen

Regeringens förslag: Bestämmelserna i 2 och 3 §§ lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska inte gälla för personer som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen efter Förenade kungarikets utträde ur unionen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Inspektionen för socialförsäkringen, Pensionsmyndigheten och Sveriges ambassad i London* tillstyrker förslaget. *Kommerskollegium* ser positivt på förslaget. *Barnombudsmannen, Centrala studiestödsnämnden, Domstolsverket, Förvaltningsrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Justitieombudsmannen, Kammarrätten i Stockholm, Skatteverket, Socialstyrelsen, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* och *Sveriges a-kassor* har inga synpunkter eller har inget att invända mot förslaget. *Pensionsmyndigheten* anför att en reglering motsvarande den i artikel 5.3 i förordning 2019/500 inte finns i 2 och 3 §§ lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen. Pensionsmyndigheten understryker svårigheten med att definiera vilka bestämmelser i förordningarna 883/2004 och 987/2009 som anses omfattas av artikel 5.3 i förordning 2019/500. Myndigheten efterlyser ytterligare stöd för tillämpningen med avseende på svenska förhållanden när det gäller tolkningen av den sistnämnda förordningen och av det svenska regelverket i förhållande till den av Europeiska kommissionen utformade vägledande noten till bl.a. förordning 2019/500, företrädesvis genom tydliggöranden i lag. Pensionsmyndigheten påtalar vidare svårigheterna med det förhållandet att det saknas ett administrativt samarbetsavtal mellan Sverige och Förenade kungariket efter utträdet, eftersom det administrativa samarbete som regleras i EU-förordningarna upphör att gälla vid Förenade kungarikets utträde och inget annat arrangemang har satts i dess ställe. *Kommerskollegium* anför att myndigheten välkomnar den utökade rätt som medges i nationell lagstiftning för de personer som inte omfattas av förordning 2019/500.

Skälen för regeringens förslag: Den 28 mars 2019 trädde förordning 2019/500 i kraft. Förordningen innehåller bestämmelser om beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen efter Förenade kungarikets utträde ur unionen. Förordningen, som blir tillämplig vid ett utträde utan avtal, gäller ensidigt för alla 27 kvarvarande medlemsstater i EU i förhållande till Förenade kungariket. EU-förordningar är direkt tillämpliga i medlemsstaterna. Genom förordning 2019/500 blir principen om likställande och principen om sammanläggning tillämpliga för vissa utpekade personkategorier vid ett utträde utan avtal (se artiklarna 2 och 5). Förordningen är tillämplig enbart på perioder som har fullgjorts och på förmåner, inkomster, omständigheter eller händelser som har

förvärvats respektive inträffat före Förenade kungarikets utträde. Fortsatt tillämpning av bestämmelserna om likställande och sammanläggning regleras även i 2 och 3 §§ lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen. Detta innebär en viss dubbelreglering. En sådan bör i möjligaste mån undvikas.

Det bör därför tydliggöras i 2 och 3 §§ lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen att bestämmelserna i dessa paragrafer inte gäller för personer som omfattas av förordning 2019/500. De personer som omfattas av den förordningen är EU-medborgare, statslösa personer, flyktingar och medborgare i Förenade kungariket i vissa fall samt deras familjemedlemmar och efterlevande (se artikel 2 i förordningen). Förordningen är således även tillämplig på vissa utpekade tredjelandsmedborgare som uppfyller de i artikeln fastslagna villkoren. Förordning 2019/500 gäller däremot inte för tredjelandsmedborgare som omfattas av förordning 883/2004 genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1231/2010¹⁰. Förordning 2019/500 gäller inte heller för sådana tredjelandsmedborgare som förordning 1408/71 tillämpas på med stöd av bestämmelsen i artikel 90.1 a i förordning 883/2004.¹¹ För de personer som inte omfattas av förordning 2019/500 men av lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen, är det 2 och 3 §§ nämnda lag som kan komma att tillämpas. Regeringen vill med anledning av det som *Kommerskollegium* anför understryka att regeringens förslag att begränsa den personkrets som omfattas av de angivna 2 och 3 §§ inte innebär en utökning av några rättigheter i förhållande till dem som omfattas av förordning 2019/500. Den nationella regleringen ska endast möjliggöra att vissa tredjelandsmedborgare även fortsättningsvis kan åtnjuta ett skydd snarlikt det som regleras i förordningen.

De nu lämnade förslagen är inte avsedda att medföra några förändringar i praktiken för de personer som undantas från 2 och 3 §§ lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen, eftersom dessa omfattas av en motsvarande reglering i förordning 2019/500. Det som regleras i 4–6 §§ nämnda lag regleras inte i förordning 2019/500, varför det inte blir en fråga om någon dubbelreglering i fråga om dessa bestämmelser.

Enligt artikel 5.3 i förordning 2019/500 ska även alla andra bestämmelser i förordning 883/2004 och förordning 987/2009 som är nödvändiga för att ge verkan åt principen om likställande och principen om

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1231/2010 av den 24 november 2010 om utvidgning av förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009 till att gälla de tredjelandsmedborgare som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa förordningar.

¹¹ Som framgår av namnet på förordning 1231/2010 avser den tillämpning av bl.a. förordning 883/2004 på vissa tredjelandsmedborgare. Förordning 1231/2010 ersatte rådets förordning (EG) nr 859/2003 av den 14 maj 2003 om utvidgning av bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1408/71 och förordning (EEG) nr 574/72 till att gälla de medborgare i tredje land som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa bestämmelser. Förenade kungariket har antagit förordning 859/2003, men inte förordning 1231/2010. Enligt artikel 2 i förordning 1231/2010 har förordning 859/2003 upphört att gälla endast mellan medlemsstater som är bundna av förordning 1231/2010. Förordning 859/2003 gäller således fortfarande i vissa fall. I de fallen ska förordning 1408/71, enligt den angivna bestämmelsen i förordning 883/2004, fortsätta att gälla och ha kvar sin rättsverkan.

sammanläggning fortsätta att tillämpas. *Pensionsmyndigheten* har framfört vissa synpunkter när det gäller regleringen i nämnda artikel i förordning 2019/500 och uttrycker en önskan om att få ytterligare stöd för tillämpningen. Regeringen kan inledningsvis konstatera att den svenska lagen och förordning 2019/500 är uppbyggda på olika sätt. Det kan vidare noteras att förordningen inte hade antagits när propositionen till lagen färdigställdes.

Syftena bakom och det sakliga innehållet i de nationella bestämmelserna beskrivs i propositionen *Åtgärder för att mildra konsekvenserna på det sociala området med anledning av brexit* (prop. 2018/19:53), som låg till grund för de bestämmelserna. Där framgår att regleringen ska mildra de allvarligaste konsekvenserna för enskilda av att Förenade kungariket lämnar EU (se s. 18). Regeringen vill därutöver framhålla att det i den tidigare propositionen uttalades att utgångspunkten bör vara att förordning 883/2004 bör tillämpas på samma sätt som före Förenade kungarikets utträde ur EU. De bestämmelser i förordningen som lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen hänvisar till och som ger uttryck för bl.a. principerna om likställighet och sammanläggning bör alltjämt tillämpas, liksom de bestämmelser som är nödvändiga för att dessa ska få avsedd effekt. Det kan exempelvis röra sig om beräkningsregler som har tillämpats före utträdestidpunkten eller andra regler som är avgörande för att bestämmelserna ska få avsedd effekt (se prop. 2018/19:53 s. 22 och författningskommentaren till 1 § i samma prop. s. 39). När det gäller bestämmelserna om sammanläggning, vilka Pensionsmyndigheten framför allt uppehåller sig vid i sitt remissvar, kan det konstateras att 3 § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen inte hänvisar till en särskild artikel i förordning 883/2004.

Ansvar för att tolka innehållet i författningar ligger såväl hos de tillämpande myndigheterna och arbetslöshetskassorna som hos domstolarna samt, när det gäller EU-rätt, ytterst hos EU-domstolen. Viss vägledning om hur Europeiska kommissionen har resonerat om innehållet i förordning 2019/500 finns i den tidigare nämnda vägledande noten som kommissionen har utarbetat. Regeringen bedömer att det inte är möjligt att vidta några ytterligare nationella lagstiftningsåtgärder i detta sammanhang.

Regeringen delar Pensionsmyndighetens uppfattning att det efter Förenade kungarikets utträde inte längre kommer att finnas något administrativt samarbete som reglerar skyldigheter och rättigheter mellan tillämpande myndigheter i EU och i Förenade kungariket eftersom förordning 883/2004 och tillämpningsförordning 987/2009 upphör att tillämpas. Myndigheten har i detta sammanhang påtalat svårigheterna med att till exempel kontrollera utbetalningar från Förenade kungariket på annat sätt än att den enskilda personen anmäler sådana till myndigheten. I proposition 2018/19:53 (s. 25) har regeringen berört frågan vad gäller inhämtande av information och uttalat att det efter utträdet kommer att bli upp till den enskilde att försöka inhämta relevant och behövlig information. Regeringens bedömning är att det behov som identifierats i myndighetens nu avgivna yttrande, liksom i det tidigare avgivna yttrandet, är något som torde kunna inhämtas med hjälp av den enskilde. När det gäller de av myndigheten identifierade behoven och andra behov som skulle behöva

befästas i en administrativ överenskommelse med Förenade kungariket kommer regeringen att hålla kontakt med de tillämpliga myndigheterna i denna fråga. Prop. 2019/20:26

5.3 Det tydliggörs att vissa bestämmelser endast gäller vid ett avtalslöst utträde

Regeringens förslag: Det ska i 2–4, 5 och 6 §§ lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen anges att bestämmelserna är tillämpliga endast för det fall att Förenade kungariket lämnar EU utan ett avtal som reglerar utträdet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Inspektionen för socialförsäkringen, Pensionsmyndigheten och Sveriges ambassad i London* tillstyrker förslaget. *Kommerskollegium* ser positivt på förslagen. *Barnombudsmannen, Centrala studiestödsnämnden, Domstolsverket, Justitiekanslern, Justitieombudsmannen, Kammarrätten i Stockholm, Skatteverket, Socialstyrelsen, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* och *Sveriges a-kassor* har inga synpunkter eller har inget att invända mot förslaget. *Förvaltningsrätten i Stockholm* har inget att invända mot innehållet i förslaget, men anser att det bör övervägas om inte formuleringen ”utan ett utträdesavtal” även bör läggas till i 6 § första stycket 1 och 2. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anser att lagtexten bör förenklas genom att det i en separat paragraf anges vilka bestämmelser som ska tillämpas om Förenade kungariket lämnar EU utan ett avtal.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har i propositionen Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension inom EES och Schweiz samt inom Förenade kungariket (prop. 2018/19:131) föreslagit en ny 4 a § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen, som uttryckligen anges gälla endast om Förenade kungariket lämnar EU med ett utträdesavtal. Mot denna bakgrund bör det för tydlighetens skull även i lagens övriga paragrafer uttryckligen anges vilken situation de bestämmelserna är avsedda att täcka. Enligt regeringens mening är en sådan utformning av lagtexten i detta fall mest transparent, och regeringen delar därför inte *SKL:s* bedömning att det vore tydligare att det samlat, i en separat paragraf, anges i vilka situationer de olika bestämmelserna ska tillämpas.

Det huvudsakliga syftet med de bestämmelser som berörs av förslagen i denna proposition är att mildra konsekvenserna om Förenade kungariket lämnar EU utan ett utträdesavtal. Detta är visserligen inte uttryckligen angivet i lagtexten, men ett godkänt utträdesavtal skulle med stöd av principen om EU-rättens företräde tillämpas i stället för nämnda bestämmelser vid en normkonflikt. Avsikten är inte att bestämmelserna ska erbjuda ett mer omfattande skydd än vad det mellan EU och Förenade kungariket ingångna avtalet skulle innebära, om Förenade kungariket lämnar EU med ett avtal. Det föreslås till följd av detta att det i bestämmelserna uttryckligen ska framgå att de gäller endast om Förenade kungariket lämnar EU

utan ett utträdesavtal. Regeringen gör, till skillnad mot *Förvaltningsrätten i Stockholm*, bedömningen att eftersom det i 6 § första stycket anges att bestämmelsen endast gäller i det fall det inte blir något utträdesavtal, behöver detta inte upprepas i 6 § första stycket 1 och 2.

I fråga om 4 §, som utgör en rent nationell reglering, täcks som angetts ovan avtalsituationen in genom den tidigare föreslagna 4 a §. Att de två situationerna, med och utan utträdesavtal, behandlas i olika paragrafer trots att de avser samma förmåner beror på att deras upphörande vilar på olika grunder.

5.4 Vissa andra ändringar görs

Regeringens förslag: De hänvisningar till socialförsäkringsbalken som finns i 4 § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska utökas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Inspektionen för socialförsäkringen, Pensionsmyndigheten* och *Sveriges ambassad i London* tillstyrker förslaget. *Kommerskollegium* ser positivt på förslaget. *Barnombudsmannen, Centrala studiestödsnämnden, Domstolsverket, Förvaltningsrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Justitieombudsmannen, Kammarrätten i Stockholm, Skatteverket, Socialstyrelsen* och *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* har inga synpunkter eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har i propositionen Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension inom EES och Schweiz samt inom Förenade kungariket (prop. 2018/19:131) föreslagit bl.a. att vissa bestämmelser i de paragrafer i socialförsäkringsbalken som bestämmelsen i 4 § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen hänvisar till ska flyttas till andra paragrafer: nya 5 kap. 18 a §, 67 kap. 16 a och 17 a §§ samt 81 kap. 9 a § (se lagförslag 2.2 i angiven proposition). Regeringen har föreslagit att de ändringarna, som inte innebär något nytt i sak, ska träda i kraft den 1 januari 2020. Med anledning av detta bör hänvisningarna i 4 § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen omfatta även de nya paragraferna, för att det sakliga innehållet i den paragrafen ska vara oförändrat efter utgången av 2019.

5.5 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Ändringarna i lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska träda i kraft den 1 januari 2020.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Inspektionen för socialförsäkringen,*

Pensionsmyndigheten och *Sveriges ambassad i London* tillstyrker förslaget. *Kommerskollegium* ser positivt på förslaget. *Barnombudsmannen*, *Centrala studiestödsnämnden*, *Domstolsverket*, *Förvaltningsrätten i Stockholm*, *Justitiekanslern*, *Justitieombudsmannen*, *Kammarrätten i Stockholm*, *Skatteverket*, *Socialstyrelsen*, *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* och *Sveriges a-kassor* har inga synpunkter eller har inget att invända mot förslaget. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* har anfört att det finns skäl att överväga om ikraftträdandet kan ske vid en tidpunkt som regeringen bestämmer och inte vid ett bestämt datum.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt så att de som berörs kan anpassa sig efter den nya regleringen. I detta ligger att den nya omställningsperioden, som föreslås utgå från ett faktiskt utträde, bör börja gälla så tidigt som möjligt i förhållande till den utträdestidpunkt som nu är för handen, dvs. den 1 november 2019. Det tidigaste möjliga datumet för ett ikraftträdande bedöms vara den 1 januari 2020.

Det kan i detta sammanhang noteras att de nya paragraferna i socialförsäkringsbalken som 4 § lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska hänvisa till har föreslagits träda i kraft den 1 januari 2020 (se lagförslag 2.2. i prop. 2018/19:131). Ett tidigare ikraftträdandedatum än detta kan följaktligen inte komma i fråga när det gäller den nämnda 4 §.

Mot denna bakgrund och med beaktande av att det redan följer av bestämmelserna i lagen att de ska tillämpas endast om Förenade kungariket träder ut ur EU anser regeringen att något annat ikraftträdandedatum än det föreslagna inte är aktuellt. Regeringen bedömer således att det inte finns anledning att, så som *SKL* anför, föreskriva att regeringen ska bestämman den dag som lagen ska träda i kraft.

6 Konsekvenser av förslagen

6.1 Finansiella konsekvenser och konsekvenser för individen

Syftet med regeringens förslag är att anpassa lagstiftningen i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen till den pågående utträdesprocessen, för det fall att det blir ett avtalslöst utträde den 31 oktober 2019. Det senarelagda utträdesdatumet innebär att de bestämmelser som är tidsbegränsade i nämnda lag riskerar att inte vara ändamålsenliga i förhållande till det syfte som de är avsedda att säkerställa, dvs. att mildra konsekvenserna för enskilda och myndigheter samt att möjliggöra en tid för omställning i samband med ett avtalslöst utträde. Det är således av yttersta vikt att säkerställa att, även vid ett senarelagt utträdesdatum, så väl enskilda som tillämpande myndigheter ska ges en rimlig tid för omställning. Fortsatt utbetalning av sociala trygghetsförmåner till Förenade kungariket föreslås kunna göras till och med den sjätte månaden efter månaden då Förenade kungariket har trätt ut ur EU. I fråga om ersättning för vårdkostnader före-

slås samma tid för omställning och att bestämmelsen är fortsatt tillämplig på sådana ansökningar som inkommit till Försäkringskassan före eller under omställningsperioden, men som inte har avgjorts slutligt före periodens slut.

Om regeringens förslag inte skulle genomföras innebär det att utbetalningarna av sociala trygghetsförmåner upphör vid utgången av 2019 eftersom nu gällande reglering endast medger fortsatt utbetalning till utgången av året. Utfallet i utträdesprocessen är ännu okänt och flera alternativ kan fortfarande inträffa. Om utträdet blir senarelagt ytterligare finns det en risk för att de tidsbegränsade bestämmelserna inte kommer att kunna tillämpas. Därmed finns det en risk att utbetalningarna av sociala trygghetsförmåner till förmånstagare i Förenade kungariket skulle behöva upphöra omedelbart i samband med utträdet eftersom den rättsliga grunden för fortsatt utbetalning inte har hunnit träda i kraft. Det är vidare viktigt att notera att några av de inkomstgrundade förmånerna kommer att kunna betalas ut till Förenade kungariket, oaktat förslagen i propositionen, så länge dessa förmåner exporteras med stöd av nationella bestämmelser.

6.2 Konsekvenser för Pensionsmyndigheten

Förslagen avser framför allt en förlängning i tid av de bestämmelser som finns i lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen och som avser fortsatt utbetalning av sociala trygghetsförmåner till personer i Förenade kungariket. I princip innebär den föreslagna förlängningen oförändrade förhållanden i jämförelse med tillämpningen i dag. Eftersom utfallet av utträdesprocessen ännu är oklart riskerar det att innebära att myndigheten med kort framförhållning behöver ställa om verksamheten och under en mer akut fas påbörja förändringar i hantering av ärenden om inte förslagen genomförs. Denna uppfattning delas av Pensionsmyndigheten som i sitt remissvar uppgett att en kort framförhållning till ett avtalslöst utträde, i kombination med att de tidsbegränsade bestämmelserna löper ut vid utgången av 2019, skulle skapa en mycket svår situation för myndigheten. Genom förslagen ges myndigheten en möjlighet att under en längre tid göra nödvändiga omställningar i verksamheten och kommunicera till enskilda avseende sådana förändringar som uppstår efter utgången av den föreslagna förlängningen. Vidare får myndigheten möjlighet, som anförts av Sveriges ambassad i London, att fortsätta genomföra nödvändiga och tidiga informationsinsatser som riktar sig till enskilda.

6.3 Konsekvenser för Försäkringskassan

Förslagen avser framför allt en förlängning i tid av de bestämmelser som finns i lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen och som avser fortsatt utbetalning av sociala trygghetsförmåner till personer i Förenade kungariket. I princip innebär den föreslagna förlängningen oförändrade förhållanden i jämförelse med tillämpningen i dag. Eftersom utfallet av utträdesprocessen

ännu är oklart riskerar det att innebära att myndigheten med kort framförhållning behöver ställa om verksamheten och under en mer akut fas påbörja förändringar i hantering av ärenden om inte förslagen genomförs. Genom förslagen ges myndigheten en möjlighet att under en längre tid göra nödvändiga omställningar i verksamheten och kommunicera till enskilda avseende sådana förändringar som uppstår efter utgången av den föreslagna förlängningen. Vidare får myndigheten möjlighet, som anförts av Sveriges ambassad i London, att fortsätta genomföra nödvändiga och tidiga informationsinsatser som riktar sig till enskilda.

Bedömningen är att antalet personer i Sverige som söker planerad vård i Förenade kungariket kommer att minska i takt med att utträdesdatumet närmar sig, och antalet ärenden om ersättning för vård bedöms därför om något bli färre än i normala fall. Försäkringskassan skriver i sitt remissvar att redovisningen även bör omfatta ärenden där personen söker nödvändig vård, och Försäkringskassans bedömning är att antalet personer som söker nödvändig vård inte kommer att förändras i nämnvärd omfattning. Den nödvändiga vården står för en större andel än den planerade vården, vilket bör innebära att det totala antalet ärenden inte kommer att minska i någon större utsträckning. Även mot bakgrund av Försäkringskassans kompletterande uppskattning av ärendeutvecklingen, bedöms den föreslagna ändringen av bestämmelsen om ersättning för vissa vårdkostnader inte medföra några konsekvenser för Försäkringskassan.

6.4 Konsekvenser för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och för arbetslöshetskassorna

Bestämmelserna om fortsatt utbetalning enligt lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen omfattar inte arbetslöshetsersättning. Förslagen om förlängd giltighet av dessa bestämmelser bedöms därför inte påverka antalet ärenden hos Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och arbetslöshetskassorna.

6.5 Övriga konsekvenser

Det finns i nuläget inte några tillgängliga statistikuppgifter på aggregerad nivå om hur många kvinnor respektive män som får sociala trygghetsförmåner utbetalade till Förenade kungariket och som därmed skulle komma att omfattas av förslagen. Det är inte heller möjligt att på förhand säga vilka individer som i framtiden kan komma att göra anspråk på svenska trygghetsförmåner efter att ha varit bosatta i Förenade kungariket före landets utträde ur EU och som därmed kan anses ha intjänade perioder eller andra omständigheter som kommer behöva beaktas för en ansökan om framtida förmån. Det är vidare mot denna bakgrund mycket svårt att på ett samlat sätt göra en bedömning av konsekvenserna för kvinnor eller män för det fall att förslagen om förlängning inte genomförs.

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter ska konsekvenserna för barn redovisas i alla åtgärder som vidtas och som påverkar barn. Förslaget

om ytterligare förlängning bedöms ha positiva konsekvenser för flertalet barn då det annars riskerar att sätta barn och familjer i en situation där förmåner inte skulle kunna fortsätta betalas ut till Förenade kungariket alternativt endast betalas ut under en kort tid som kan vara otillräcklig för att säkerställa att barn och familjer hinner vidta nödvändiga åtgärder under en omställningsperiod och därigenom anpassa sig till den nya situationen.

Såsom har angetts i avsnitt 5.3 ovan, är bedömningen att antalet personer i Sverige som söker planerad vård i Förenade kungariket troligen kommer att minska i takt med att utträdesdatumet närmar sig, och antalet ärenden om ersättning för vård bedöms därför om något bli färre än i normala fall. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) anser att konsekvensanalysen avseende landets regioner och kommuner är otillräcklig. Lagförslaget får vissa konsekvenser för regioner och kommuner till följd av att de har ett kostnadsansvar enligt lagen (2013:514) om landstingens och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet. SKL menar att det av promemorian inte framgår att det finns statistik eller något annat till stöd för bedömningen om att antalet personer som söker planerad vård i Förenade kungariket kommer att minska. SKL anser därför att det finns skäl att förtydliga och komplettera konsekvensanalysen i detta avseende. Regeringens bedömning av antalet personer som kan beräknas söka vård är grundad på en uppskattning gjord av Försäkringskassan. Det är inte möjligt att med exakthet förutsäga utvecklingen i detta avseende. Vidare konstaterade regeringen i propositionen Åtgärder för att mildra konsekvenserna på det sociala området med anledning av brexit (prop. 2018/19:53 s. 38) att den föreslagna tidsbegränsade bestämmelsen varken innebär något nytt åliggande eller något utvidgat kostnadsansvar för landstingen i jämförelse med vad som gäller i dag.

Regeringens bedömning är därför att den föreslagna ändringen av bestämmelsen om ersättning av vissa vårdkostnader inte medför några konsekvenser för landstingen och inte heller för företag.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

2 §

I *första stycket* anges att bestämmelsen om likställande av förmåner, inkomster, omständigheter eller händelser i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492, ska fortsätta att tillämpas i vissa fall. Det görs ett tillägg som innebär att bestämmelsen i stycket endast gäller om Förenade kungariket lämnar EU utan ett utträdesavtal, dvs. om ett utträdesavtal träder i kraft så blir paragrafen inte tillämplig. Författningskommentar till bestämmelsen i övrigt finns i propositionen Åtgärder för att mildra

konsekvenserna på det sociala området med anledning av brexit (prop. 2018/19:53 s. 39). Därutöver görs en redaktionell ändring. Prop. 2019/20:26

I ett nytt *andra stycke* anges att första stycket inte gäller för personer som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/500. De personer som avses är de som anges i förordningens artikel 2.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 5.3.

3 §

I *första stycket* anges att bestämmelserna om sammanläggning av perioder i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492, ska fortsätta att tillämpas i vissa fall. Det görs ett tillägg som innebär att bestämmelsen i stycket endast gäller om Förenade kungariket lämnar EU utan ett utträdesavtal, dvs. om ett utträdesavtal träder i kraft så blir paragrafen inte tillämplig. Författningskommentar till bestämmelsen i övrigt finns i prop. 2018/19:53 (s. 39 f.). Därutöver görs en redaktionell ändring.

I ett nytt *andra stycke* anges att första stycket inte gäller för personer som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/500. De personer som avses är de som anges i förordningens artikel 2.

Övervägandena finns i avsnitt 5.2 och 5.3.

4 §

I paragrafen regleras rätten till fortsatt utbetalning av garantipension till ålderspension för personer födda 1938 eller senare och garantipension till omställningspension i vissa fall för personer i Förenade kungariket. Det görs ett tillägg i *första stycket* som innebär att bestämmelsen endast gäller om Förenade kungariket lämnar EU utan ett utträdesavtal, dvs. om ett utträdesavtal träder i kraft så blir paragrafen inte tillämplig. Vidare utökas hänvisningarna till vissa paragrafer i socialförsäkringsbalken med anledning av de ändringar i 5, 67 och 81 kap. socialförsäkringsbalken som görs i propositionen Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension inom EES och Schweiz samt inom Förenade kungariket (prop. 2018/19:131 avsnitt 2.2) och som föreslås träda i kraft den 1 januari 2020. Detta innebär ingen ändring i sak. Författningskommentar till bestämmelsen i övrigt finns i prop. 2018/19:53 (s. 40).

I ett nytt *andra stycke* föreskrivs att rätten att få en förmån utbetald gäller till utgången av den sjätte månaden efter den månad då Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen, dock senast till utgången av 2020. Efter den tidpunkten kan således garantipension till ålderspension för personer födda 1938 eller senare och garantipension till omställningspension inte betalas ut med stöd av bestämmelsen i första stycket. Utgångspunkten för den angivna tidsperioden är månaden med den första dagen som Förenade kungariket inte längre är medlem i EU och detta utan att ett utträdesavtal har trätt i kraft, vilket följer av första stycket. Om denna dag exempelvis infaller i november år 1, upphör perioden vid utgången av maj år 2. Perioden kan emellertid aldrig sträcka sig längre än till utgången av 2020.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1, 5.3 och 5.4.

I paragrafen regleras rätten till fortsatt utbetalning av förmån i vissa fall för personer som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492. Det görs ett tillägg i *första stycket* som innebär att bestämmelsen endast gäller om Förenade kungariket lämnar EU utan ett utträdesavtal, dvs. om ett utträdesavtal träder i kraft så blir paragrafen inte tillämplig. Författningskommentar till bestämmelsen i övrigt finns i prop. 2018/19:53 (s. 40 f.). Därutöver görs en redaktionell ändring.

I *andra stycket* föreskrivs att rätten att få en förmån utbetald gäller till utgången av den sjätte månaden efter den månad då Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen. Efter den tidpunkten kan således de förmåner som avses inte betalas ut med stöd av bestämmelsen i första stycket. Utgångspunkten för den angivna tidsperioden är månaden med den första dagen som Förenade kungariket inte längre är medlem i EU och detta utan att ett utträdesavtal har trätt i kraft, vilket följer av första stycket. Om denna dag exempelvis infaller i november år 1, upphör perioden vid utgången av maj år 2.

Den tidigare bestämmelsen i andra stycket, innebärande att det som föreskrivs i första stycket inte gäller för arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, flyttas till ett nytt *tredje stycke*. Vidare ändras bestämmelsen för att anpassas till den nya bestämmelsen i andra stycket. Detta innebär ingen ändring i sak.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1 och 5.3.

6 §

I paragrafen regleras att bestämmelserna om ersättning av utgifter för vårdförmåner i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492, och bestämmelserna i lagen (2013:513) om ersättning för kostnader till följd av vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet är fortsatt tillämpliga för viss vård. Det görs ett tillägg i *första stycket* som innebär att bestämmelsen endast gäller om Förenade kungariket lämnar EU utan ett utträdesavtal, dvs. om ett utträdesavtal träder i kraft så blir paragrafen inte tillämplig. Författningskommentar till bestämmelsen i övrigt finns i prop. 2018/19:53 (s. 41 f.). Därutöver görs en redaktionell ändring.

I ett nytt *andra stycke* föreskrivs att bestämmelserna som avses i första stycket är tillämpliga i fråga om de angivna kostnaderna till utgången av den sjätte månaden efter den månad då Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen. Första stycket följer att det endast är aktuellt att tillämpa bestämmelserna i det fall Förenade kungariket har lämnat EU utan ett utträdesavtal. Utgångspunkten för den angivna tidsperioden är månaden med den första dagen som Förenade kungariket inte längre är medlem i EU. Om denna dag exempelvis infaller i november år 1, upphör perioden vid utgången av maj år 2. Enligt styckets andra mening ska bestämmelserna som första stycket hänvisar till fortfarande tillämpas efter den angivna tidsperiodens slut när det gäller en ansökan om ersättning som har kommit in till Försäkringskassan före denna tidpunkt. Bestämmelserna

kan tillämpas fram till dess att ett beslut i ett ärende om ersättning för sådan vård som avses i första stycket vinner laga kraft, dvs. de kan tillämpas även om ett beslut överklagas och ända fram till dess slutliga avgörande. Prop. 2019/20:26

Övervägandena finns i avsnitt 5.1 och 5.3.

Ikraftträdandebestämmelse

Ikraftträdandebestämmelsen anger att lagen ska träda i kraft den 1 januari 2020.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:169) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

I lagen föreskrivs att lagen (2019:169) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska utgå.

Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Sammanfattning av promemorian Ändringar i lagstiftningen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

I promemorian Ändringar i lagstiftningen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen lämnas förslag som innebär förlängd giltighet av bestämmelserna om fortsatt utbetalning av sociala trygghetsförmåner till personer i Förenade kungariket samt bestämmelserna om ersättning för vissa vårdkostnader i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen. Bestämmelserna, som har sin grund i den förlängning som Europeiska rådet har beslutat efter begäran av Förenade kungariket och som sträcker sig till den 31 oktober 2019. Utträdesprocessen har dragit ut på tiden och det är ännu oklart hur utträdet kommer att ske, vilket påverkar de tidsbegränsade bestämmelserna i nämnda lag. Det föreslås att rätten att fortsatt få vissa sociala trygghetsförmåner utbetalda ska gälla under sex månader efter den månad då Förenade kungariket har lämnat EU utan ett utträdesavtal. Vidare föreslås att bestämmelserna som avser ersättning för vissa vårdkostnader ska gälla om en ansökan har kommit in till Försäkringskassan senast vid utgången av den ovan angivna perioden.

I nära anslutning till ikraftträdandet av lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/500 om fastställande av beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetssystemen efter Förenade kungarikets utträde ur unionen. Förordningen reglerar skyldigheter för EU:s kvarvarande 27 medlemsstater vad gäller samordning av sociala trygghetsförmåner vid ett avtalslöst utträde. Bestämmelserna i lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen överlappar förordningens bestämmelser i viss utsträckning. För att undvika en dubbelreglering föreslås att vissa bestämmelser i nämnda lag inte ska gälla personer som omfattas av förordning 2019/500.

Förslag till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 2–4, 5 och 6 §§ lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Bestämmelsen om likställande av förmåner, inkomster, omständigheter eller händelser i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492 ska fortsätta att tillämpas avseende förmåner eller inkomster som har förvärvats och omständigheter eller händelser som har inträffat före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU.

Bestämmelsen om likställande av förmåner, inkomster, omständigheter eller händelser i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492, ska fortsätta att tillämpas avseende förmåner eller inkomster som har förvärvats och omständigheter eller händelser som har inträffat före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU utan ett utträdesavtal.

Första stycket gäller inte för personer som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/500 av den 25 mars 2019 om fastställande av beredskapsåtgärder när det gäller samordning av de sociala trygghetsystemen efter Förenade kungarikets utträde ur unionen.

3 §

Bestämmelserna om sammanläggning av perioder i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492 ska fortsätta att tillämpas avseende försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare som har fullgjorts före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU.

Bestämmelserna om sammanläggning av perioder i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492, ska fortsätta att tillämpas avseende försäkrings-, anställnings- eller bosättningsperioder eller perioder av verksamhet som egenföretagare som har fullgjorts före den tidpunkt som Förenade

kungariket lämnade EU *utan ett utträdesavtal*.

Första stycket gäller inte för personer som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/500.

4 §

En person som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av 5 kap. 17 a eller 18 § socialförsäkringsbalken har fortsatt rätt att få förmånen utbetald utan minskad ersättning och utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU, förutsatt att den enskilde inte omfattas av ett annat tredjelands lagstiftning och att övriga omständigheter är oförändrade. Vid beräkning av förmånerna ska 67 kap. 16 och 17 §§ och 81 kap. 9 § socialförsäkringsbalken tillämpas.

En person som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU *utan ett utträdesavtal* hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av 5 kap. 17 a, 18 eller 18 a § socialförsäkringsbalken har fortsatt rätt att få förmånen utbetald utan minskad ersättning och utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU, förutsatt att den enskilde inte omfattas av ett annat tredjelands lagstiftning och att övriga omständigheter är oförändrade. Vid beräkning av förmånerna ska 67 kap. 16, 16 a, 17 och 17 a §§ och 81 kap. 9 och 9 a §§ socialförsäkringsbalken tillämpas.

Rätten att få en förmån utbetald gäller till utgången av den sjätte månaden efter den månad då Förenade kungariket har lämnat EU, dock senast till utgången av 2020.

5 §

En person och dennes familjemedlemmar som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492 har fortsatt rätt att få förmånen utbetald utan minskad ersättning och utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU, förutsatt att den enskilde och dennes familjemedlemmar inte omfattas av ett annat tredjelands lagstiftning och att övriga omständigheter är oförändrade. Förmånen

En person och dennes familjemedlemmar som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU *utan ett utträdesavtal* hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492, har fortsatt rätt att få förmånen utbetald utan minskad ersättning och utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU, förutsatt att den enskilde och dennes familjemedlemmar inte omfattas av ett annat tredjelands lagstiftning och att övriga omständigheter

ska minskas med motsvarande förmån som utges från Förenade kungariket.

Första stycket gäller dock inte för arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

heter är oförändrade. Förmånen ska minskas med motsvarande förmån som utges från Förenade kungariket.

Rätten att få en förmån utbetald gäller till utgången av den sjätte månaden efter den månad då Förenade kungariket har lämnat EU.

Första och andra styckena gäller inte för arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Prop. 2019/20:26
Bilaga 2

6 §

Utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU är bestämmelserna om ersättning av utgifter för vårdförmåner i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492 och bestämmelserna i lagen (2013:513) om ersättning för kostnader till följd av vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet tillämpliga för

Utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU *utan ett utträdesavtal* är bestämmelserna om ersättning av utgifter för vårdförmåner i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) 2017/492, och bestämmelserna i lagen (2013:513) om ersättning för kostnader till följd av vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet tillämpliga för

1. vård som har inletts och avslutats i Förenade kungariket före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU, och

2. vård som har inletts i Förenade kungariket före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU och som fortfarande pågår efter denna tidpunkt på grund av att vården av medicinska skäl inte tillfälligt går att avbryta och återuppta i Sverige.

Första stycket gäller endast om en ansökan har kommit in till Försäkringskassan senast vid utgången av den sjätte månaden efter den månad då Förenade kungariket har lämnat EU.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

Förslag till lag om ändring i lagen (2019:169) om
ändring i lagen (2019:168) om sociala
trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har
lämnat Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att lagen (2019:169) om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska utgå.

Efter remiss har yttranden över promemorian Ändringar i lagstiftningen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen kommit in från Arbetsförmedlingen, Barnombudsmannen, Centrala studiestödsnämnden, Domstolsverket, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Stockholm, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Inspektionen för socialförsäkringen, Justitiekanslern, Justitieombudsmannen, Kammarrätten i Stockholm, Kommerskollegium, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Socialstyrelsen, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Sveriges a-kassor, Sveriges ambasad i London och Sveriges Kommuner och Landsting.

Lunds universitet, Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden vid Stockholms universitet och Sveriges akademikers centralorganisation har angett att de avstår från att yttra sig.

Landsorganisationen i Sverige, Svenskt Näringsliv och Tjänstemännens centralorganisation har beretts tillfälle att yttra sig men några yttranden har inte kommit in.

Socialdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 oktober 2019

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Johansson, Baylan, Hallengren, Hultqvist, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Linde, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Nilsson, Lindhagen, Hallberg, Nordmark, Micko

Föredragande: statsrådet Ardalan Shekarabi

Regeringen beslutar proposition Ändringar i lagstiftningen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen